

Šumadija i Pomoravlje – prirodne i društveno ekonomske odlike

Šumadija, Veliko i Zapadno Pomoravlje spadaju u red agrarno industrijski najrazvijenijih regija Srbije. Ratarstvo i stočarstvo su tradicionalne grane privrede. Plodne i vlažne aluvijalne ravni Velike i Zapadne Morave i niske Šumadije su pogodne za gajenje kukuruza i svih vrsta povrća. Na površinama odlično uspevajuspšenica, kukuruz, ječam, šećerna repa, uljarice i krmno bilje.

Šumadija i Pomoravlje su turistički region u koji smo smestili gradove uz reku Moravu. Kragujevac kao najveći privredni i univerzitetski centar regije, Smederevo, Arandjelovac, Gornji Milanovac, Topola, Valjevo, Kruševac...

Pomoravlje je opšti naziv koji u najširem smislu označava doline bilo koje od tri Morave u Srbiji: Zapadna Morava, Južna Morava, Velika Morava.

Zapadno Pomoravlje obuhvata dolinu Zapadne Morave sa rekama Skrapež, Četinja i Rasina. Njegovo središte je Čačak, a drugi gradovi su Užice, Požega, Kraljevo i Kruševac.

Opština Čačak se nalazi u središnjem delu centralne Srbije u Moravičkom okrugu, između opština Gornji Milanovac na severu i Lučana na jugozapadu. Klima Čačka i njegove bliže okoline pripada umereno-kontinentalnom tipu. Po popisu iz 2002. godine Čačak ima 117 072 stanovnika.

Strukturu čačanske privrede čine poljoprivreda, industrija, trgovina i uslužne delatnosti. Zastupljena je osim poljoprivredne proizvodnje, i proizvodnja papira, električnih aparata za domaćinstvo, raznih alata za obradu metala, nemetala I drveta kao I proizvoda hemojske industrije.

Kraljevo spada u grupu prirodno razvijenijih gradova u Srbiji. Trenutno najpropulzivnija grana privrede je građevinarstvo. Poljoprivredna proizvodnja je pretežno bazirana na stočarstvu I voćarstvu, ali nema razvijene prehrambene industrije. Od istorijsko značajnih objekata u okolini Kraljeva se nalazi manastir

Žiča kao i mnogi drugi spomenici culture iz različitih epoha. U Kraljevu se nalazi fabrika vagona, a takođe je razvijena i proizvodnja vatrostalne opeke. Kraljevo kao centar Raškog okruga važi I za grad sa razvijenim uslužnim delatnostima I sa razvijenom saobraćajnom strukturom.

Kruševac je nekada bio veliki centar industrije Srbije, a poebno tečke industrije. U okolini Kruševca nađeno je dosta naslaga lignite. U Kruševcu se nalazi dosta istorijsko značajnih spomenika (crkva Lazarica, spomen kompleks Bagdala, spomenik Kosovskim junacima). Trenutno je u Kruševcu od industrije najviše prisutna proizvodnja guma i raznih hemikalija.

Dolina Zapadne Morave pruža se od Požege do Stalaća, duga oko 170 km. Dolina je kompozitna, sastoji se od više kotlina – Požeške, Čačansko – kraljevačke, Vrnjačke I Kruševačke. U Požeškoj kotlini stiče se pet većih i više manjih tokova, pa je ona vlažna.

Ostale tri kotline delimično su sušne, pa je leti potrebno navodnjavati useve.

Dolina Zapadne Morave, Zapadno Pomoravlje, je ekonomski najrazvijenija od dolina sve tri Morave. Sa dolinom Ibra, Zapadna Morava ima veliki potencijal za proizvodnju električne energije (hidroelektrane Ovčar Banja i Međuvršje). Voda se takođe koristi za navodnjavanje, a za istu svrhu na reci je stvoreno veštačko jezero Parmenac, pomažući tako već plodnu regiju (žitarice, voćnjaci). Takođe, od dolina tri Morave, dolina Zapadne Morave je najpošumljenija.

Sliv Zapadne Morave je bogat rudama, (najviše ibarski deo) i sadrži rudnike tvrdog uglja, magnezijuma, hroma, itd. Kao rezultat, industrija je vrlo razvijena sa nizom vrlo industrijalizovanih gradova: Užice, Požega, Kraljevo, Trstenik i Kruševac. Saobraćaj je takođe važan za ekonomiju pošto je cela rečna dolina prirodan put i za drumove i železnicu koji spajaju istočnu, centralnu u zapadnu Srbiju.

U Zapadnu Moravu se ukupno uliva 85 pritoka. Reka je nekada bila duža (319 km), ali zbog regulacije toka, ona je skraćena. Zapadna Morava ima prosečan protok od $120 \text{ m}^3/\text{s}$, ali je odlikuju ekstremna kolebanja, što se odlikuje velikim poplavama. Sliv Zapadne Morave iznosi 15.849 km^2 (42,3 % celog sliva Velike Morave), pripada Crnomorskom slivu, a sama reka nije plovna.

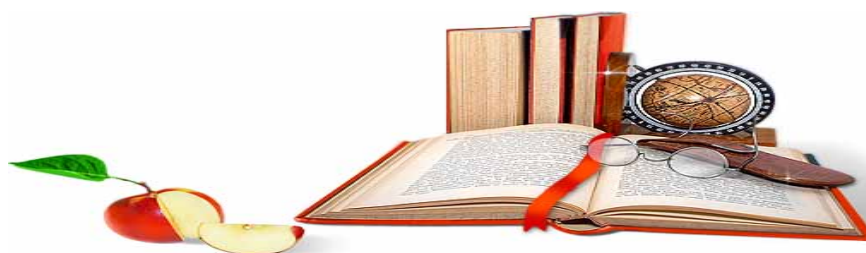
Od pritoka Zapadne Morave dužinom toka i količinom vode i površinom sliva poznat je Ibar.

U slivu Zapadne Morave nalaze se brojne banje i lečilišta (Vrnjačka banja, Mataruška banja, Ovčar banja i Gornja Trepča).

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI
NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI, DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE

DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA **maturskiradovi.net@gmail.com**